

КОРУПЦІЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Богатирьов Іван Григорович

*доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
професор кафедри права та правоохоронної діяльності,
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир, Україна*

На тлі війни, поширення корупції як суспільно небезпечного явище набуло особливого характеру. Вона проникла у всіх сфери суспільного життя людей, і стала ключовим фактором розвитку організованої злочинності. Звичайно російське вторгнення певним чином вплинуло на корупцію, оскільки багато кримінальних структур організованої злочинності вимушені залишити країну, але були і такі, які залишилися, і на їх думку їх присутність, особливо на місцевому рівні буде необхідною.

Більше того, корупція як фактор розвитку організованої злочинності відкрила нові можливості для злочинців і вони не забарилися цим скористатися. Зрозуміло, що підчас воєнних дій злочинна діяльність кримінальних структур організованої злочинності набуває нових рис, її мотиви можуть співіснувати або навіть збігатися з особистими інтересами. Оскільки війна має глибокий вплив на військових і цивільне населення, організована злочинність використовуючи цей фактор набуває нового змісту в повоєнний період.

Учені наукової школи «Інтелект» в умовах правового режиму воєнного стану провели опитування населення України (всього було опитано 1328 респондентів) на предмет їх відношення до корупції і встановили, що 51% респондентів вважають прояви корупційних відносин нормою сучасного суспільного життя в країні, 33,5% сприймають корупційні дії, як можливість вирішити власні проблеми, і тільки 15,5 % оцінюють корупційні відносини як злочинні. Якщо вірити респондентам, то по суті корупція стала нормою нашого життя, і подолати її зможе тільки держава, а тому реформи мають бути системними.

Саме відсутність системного підходу до ведення боротьби з організованою злочинністю, неналежний рівень взаємодії правоохоронних органів у відповідній сфері, застаріле та розбалансоване нормативно-правове забезпечення з питань боротьби з організованою злочинністю, недосконалість процедури моніторингу криміногенної ситуації, відсутність консолідованої об'єктивної методології оцінки загроз організованої

злочинності, використання застарілих форм і методів боротьби з таким явищем призводить до загострення проблем, пов'язаних з організованою злочинністю, та низького рівня ефективності боротьби з нею [1].

Вітчизняний вчений Л.Р. Грицаєнко у книзі «Акопаліпсис державності як наслідок корупції в Україні» ставить чітке запитання. Що з нами не так? Україна має найліпші чорноземи у світі, до того ж у нас їх майже 10% світових та 30% європейських. А ще наша земля, містить у собі майже всю таблицю Менделєєва, а в її надрах знаходиться 20% світових копалин і дорогоцінних металів, бурштину, газу, нафти, літію, вугілля тощо. Окрім того маємо один із високих рівнів освіти і потужний науковий потенціал [2, с. 10].

На жаль, правовий режим воєнного стану в Україні не зупинив протидію та запобігання вчинення корупційних правопорушень, щоденні затримання корумпованих державних службовців показують, що корупція стрімкими темпами продовжує зрощуватися з організованою злочинністю і негативно впливає на кримінальну та національну безпеку країни.

Варто підтримати позицію вітчизняного вченого К.М. Полегаєва про те, що корупція це вірус, який реально загрожує демократії, реалізації принципу верховенства права, національній безпеці та демократичному розвитку держави. Саме корупція як зазначає дослідник негативно впливає на всі сторони суспільного життя: економіку, політику, управління, соціальну і правову сфери, громадську свідомість, міжнародні відносини. А спокуса збагатитися, задовольнити власні потреби у людини може виникати тоді, коли з'являється можливість розпоряджатися певними ресурсами, приймати рішення не в інтересах суспільства і громади, а у власних інтересах або інтересах близьких осіб [3, с. 123].

Щодо протидії організованій злочинності правоохоронними органами варто підтримати позицію українських учених, котрі з урахуванням зарубіжного досвіду на всіх кордонах України, пропонують запровадити технічні засоби контролю інтелектуальні камери з фіксуванням зовнішності осіб та перевіркою зовнішності в автоматизованій системі, в якій зберігатиметься біографічна інформація; несплачені аліменти; штрафи за адміністративні правопорушення, непогашені судимості осіб, перебування особи під досудовим чи судовим слідством, ухилення від покарання тощо, а також безпілотні летальні апарати, котрі зможуть сприяти запобіганню кримінальним правопорушенням під час перетину кордону [4, с. 196].

Отож узагальнюючи вищевикладене робимо висновок, що корупція в Україні є наслідком:

1) системних суперечностей політичного, морально-психологічного, економічного, організаційно-управлінського, правового та ідеологічного характеру;

2) реальною загрозою демократії, реалізації принципу верховенства права, національній та міжнародній безпеці та демократичному розвитку держави:

3) її впливу на всі сторони суспільного життя: економіку, політику, управління, соціальну і правову сфери, громадську свідомість, міжнародні відносини;

4) розвитку організованої злочинності, котра в свою чергу становить пряму загрозу національній безпеці, і що з нею потрібно боротися як із системною проблемою.

Література:

1. Про схвалення Стратегії боротьби з організованою злочинністю. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1126. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text> (дата звернення 10.08. 2024 р).

2. Грицаєнко Л. Р. Апокаліпсис державності як наслідок корупції в Україні. К., 2019. 546 с. С. 10.

3. Подлегаєв К. М. Корупція як перманентний чинник руйнування конституційного ладу в Україні. *Проблеми реформування кримінальної юстиції: збірник за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Чернівці, 25–26 травня 2023 року) / від. ред. В. М. Юрчишин, О. В. Попович. Чернівці : Технодрук, 2023. 196 с. С. 120–124

4. Khalymon S., Hrynko S., Zolka V., Hrynko R., Volynets N. Legal regulation of unmanned aerial vehicles application in the surveillance of the state border of Ukraine. *Amazonia Investiga*. Vol. 10 (40). 2021. P. 190–200. URL: <https://doi.org/10.34069/AI/2021.40.04.19> (дата звернення: 17.08.2024).